

Fritänkaren

alternativ oberoende kulturtidskrift

språkrör för C.C.A. i Sverige,

Nr. 8 Maj 1993.

Redaktör, stilistisk bearbetare och ansvarig utgivare: Christian Lanciai

Brev och bidrag mottages tacksamt, t.o.m. anonyma och pseudonyma.

Alla insändare blir behandlade som medarbetare.

Lösnummerpris för detta nummer : 15 kr.

Årsprenumeration : 100 kr (även i Danmark och Norge).

(i Finland : 80 mk)

Lösnummerpris för tidigare nummer: 20 kr.

Fritänkaren beräknas utkomma med 12 nummer årligen eller mer

på budgetbasis utan annonser i anspråkslös form.

Postgironummer : 621 39 94 - 4

Innehåll i detta nummer :

Våra medarbetare - presentation	2
Redaktörens brasklapp	2
Om C.C.A.	3
Indisk syn på Jesus, av J. B. Westerberg	3
En läkare uttalar sig i Rave-debatten	5
Insändare	6
Henning Enedal in memoriam	8
Alive - filmen och boken	9
Winterreise, del 3 : Begravning i Bulgarien	10
OBS! Appell för Tibet	13
Presidentmordet på Ceylon	14
Den första tvåloperan (Puccini - musik)	15
Lundaspexet Uarda	16
Valborg '93 - rapport	17
Lion Feuchtwanger (litteratur)	18
Meddelande från John Bede	19
Gotisk historia, avsnitt 14, av John Bede.	19

På beställning kan såväl tidigare nummer som enbart tidigare artiklar och följetongavsnitt erhållas. Utom inom Sverige distribueras tidskriften även till tolv andra länder.

Här är nu ett rejält vårnummer med både insändare och häftiga debattartiklar, men risken är att detta blir det sista stora fritänkeriet på ett längre tag, då sommaren redan står för dörren med resor även längre österut än bara till Finland. Därmed är faran överhängande att det nu inte blir något nytt nummer förrän i augusti, men man vet å andra sidan aldrig på förhand om den fria tankens framtida färdigheter.

Göteborg den 7 maj 1993.

red.

Våra medarbetare

Det enda våra tre fasta medarbetare har gemensamt är att inte någon av dem har någon fast adress. Westerberg och Sandy kör alltid med Poste Restante, och John Bede har inte ens det.

Den sistnämnde är den äldsta medarbetaren. Som vi tidigare berättat daterar sig samarbetet med honom till våren 1975, när vi läste samtidigt vid gamla UB i Göteborg och kom i kollisionkontakt när vi båda forskade i samma enda exemplar av gamla luntor. Han är nordirländsk katolik med svenskt påbrå men har mest med den anglosaxiska kultursfären att göra. Mer får jag inte avslöja om honom.

J.B.Westerberg är finlandssvensk men uppvuxen i de finska skogarna och förutbestämd redan vid födseln åt ett liv i den ortodoxa kyrkans tjänst. Han är senare utbildad i Ryssland men har även studerat vid Uppsala och är främst en Asienexpert då han kan alla de asiatiska religionerna utantill och särskilt islam. Litterärt samarbetar vi med honom sedan 1988 fastän vi känt honom ända sedan 1979. Som ortodox teolog är han så avancerad att han tidigt gjorde sig omöjlig inom den ortodoxa kyrkans hierarki, och hans artikel om Jesus i detta nummer är knappast vad man närmast skulle vänta sig av en ortodox kristen. För närvarande är han i norra Indien men klagar på att han känner sig isolerad. När han sänder sådana signaler betyder det vanligen att han inom kort sätter sig i rörelse. Han är nästan mer av en professionell äventyrare än en snäll teolog.

Doktor Sandy träffade vi första gången i Budapest hösten 1990, och vår kontakt har sedan dess ständigt vuxit sig starkare. Han är äldst av oss, är utbildad läkare i Edinburgh, specialist på mag- och tarmsjukdomar och var en av Aidsforskarpionjärerna 1983. Han var en av de första som vågade totalt ifrågasätta Robert Gallos trovärdighet vilket skaffade honom många fiender och gjorde honom så omöjlig inom vetenskapliga kretsar att han helt bröt med sin egen karriär och lämnade England för gott. Han om någon vet saker om Aids som ingen annan vet. Som läkare är han lika vederhäftig som outrannsaklig. Han lever ett anspråkslöst liv, uppträder mycket okonventionellt och har sedan 1990 bara levt i Östeuropa. Han trivs bäst i Prag, Budapest, Berlin och Warszawa men beger sig allt emellanåt även ner till Athen och har många vänner i Turkiet.

Dessa är tills vidare Fritänkarens enda tre fasta medarbetare. Listan på kandiderande medarbetare är lång men toppas för närvarande av en katolsk historiker och litteratör med medeltiden som specialområde, en tidigare Säpo-man och stor Paris-entusiast, en mycket spirituellt musikalisk och teknisk begåvning och utmärkt rådgivare, som även han finner det lämpligt att hålla sig med okänd adress.

Redaktörens brasklapp

Det förekommer en föreställning bland somliga läsare att redaktören skriver hela Fritänkaren själv och att ingen av hans medarbetare existerar. Det har aldrig framkommit några skäl eller någon motivering för denna misstanke. Redaktören vill bara en gång för alla poängtera att hans sista önskan som litteratör är att ta äran ifrån vad andra har skrivit. Som van vid att hantera pennan i 30 år vet han hur man koncentrerar texter och kan han därför redigera andras utan att dessa förlorar något på det, men längre än så sträcker sig inte hans befogenheter. Man kan också framhålla, att om inte redaktören tagit fram sina medarbetare i Fritänkaren så hade de knappast visat sig i någon annan tidskrift heller, (se John Bedes brev i detta nummer,) men mer ära än så tillkommer inte redaktören. Det har alltid funnits motiv för skribenter att tillgodogöra sig andras texter, Shakespeare bland andra har anklagats för det, då Shakespeare faktiskt har tagit varenda intrig i sina skådespel från andras arbeten, och i vår tid är det mycket möjligt att till exempel en nobelpristagare som Mikhail Sjolochov

"upptäckt" en annan ukrainsk författares verk, anpassat "Stilla flyter Don" efter sovjetisk politik, satt sitt namn under och blivit berömd för det, medan det är svårt att finna motiv för att författare skulle ge andra äran för sina egna verk. Något sådant har knappast förekommit i litteraturhistorien, och även Sir Walter Scott bringade med åren själv klarhet i alla sina pseudonymer. Redaktören har ingen pseudonym då han i stället skyltar med sitt eget namn. Detta vare skrivet med särskild adress till våra medarbetare, så att de förstår hur högt vi värdesätter dem och att vi inte vill förlora dem.

Om C.C.A.

Det är en ytterst hemlighetsfull organisation som väl står närmast I.M. (Individuell Människohjälp) i karaktär och målsättning. Vad initialerna C.C.A. står för saknar egentligen betydelse, då namnet inte avslöjar något av vad organisationen håller på med och då den har bytt namn många gånger och då dess namn till och med varierar i olika länder. C.C.A. består enbart av individer som lever under överhängande mordhot, och det räcker inte med att man bara har ett reellt mordhot att uppvisa för att bli medlem: man måste också kunna påvisa att de som hotar en till livet har motiv för detta. Motivet kan inte bara vara kriminellt utan bör vara politiskt eller religiöst, men det finns undantag. Ej heller kan man bli medlem om man har någon etablerad maktställning, ty då har man i allmänhet tillgång till säkerhetspolis. Det är alltså en ytterst exklusiv rörelse, och den är varken religiös eller politisk utan snarare både antireligiös och antipolitisk, då religion lätt blandas in i politik fastän nästan alla religioner är pacifistiska och förbjuder våld medan nästan all politik går ut på att undanröja motståndaren. Organisationens främsta verksamhet är utbyte av information, det gäller att veta vad världens mördarhjärnor håller på med innan de gör något, och genom livligt informations- och erfarenhetsutbyte har organisationen lyckats åstadkomma ett faktiskt skyddsnet för sina medlemmar. (Olof Palme var aldrig medlem utan satte C.C.A. under rubriken antisovjetisk verksamhet. C.C.A. började på 50-talet bland flyktingar från öst som KGB menade att utgjorde ett hot mot KGB.) Detta skyddsnet är långtifrån perfekt, alltid då och då faller även de oskyldigaste medlemmar offer för politiska eller religiösa mord, så det finns alltid skäl till utveckling av nya säkerhetsåtgärder och ny information att hämta. När vi nu utger oss för att även vara "språkrör för C.C.A. i Sverige" är det egentligen mot organisationens tysthetsprincip, men vi tar risken, då vi känner att det är angeläget i ett land som Sverige, där det finns så mycket flyktingar, att fler får veta att någonting som C.C.A. existerar.

Indisk syn på Jesus

Det var en brahmin som först riktade min uppmärksamhet mot den stora inkonsekvensen i Jesu livsverk. Först avfärdade jag honom och menade att hans synpunkt inte betydde någonting, men ofrivilligt kom jag mer och mer att tänka därpå efteråt och kom omsider till den slutsatsen att det i brahminens tankegång faktiskt kunde finnas en nyckel till Jesu innersta personlighet.

Nu är hinduerna ytterst boktrogna och bokstavstrogna, och varje detalj i varje deras heliga skrift är föremål för minutiösa uttolkningar. Det finns bara ett folk i världen som är lika bokstavstroget som det indiska och som fäster samma heliga vikt vid ordet som sådant, och det är det hebreiska folket. Man måste se brahminens vinkling av problemet mot den bakgrunden.

Den stora inkonsekvensen med Jesus har just med språket, ordet och bokstaven att göra. Johannes kallar honom för "Ordet som var hos Gud och som är Gud". Ingen judisk profet stödjer sig så mycket på judiska texter som Jesus. Hela hans livsverk är beroende

av vad som står i det Gamla Testamentet som är väsentligt. Han är mera skriftlärdd än någon annan, och alla andra föregående judiska profeter är också skriftlärda och litterärt högt utbildade från Moses ända till Daniel och de tolv profeterna. Jesus är inget undantag från denna tradition. Han tillhör den fullständigt.

Varför bryter han då så tvärt med den? Varför förkastar han de skriftlärde? Varför omger han sig med nästintill analfabeter? Varför skriver han ej själv ner ett enda ord? Och varför blir allt det som nedtecknas i hans namn författat på bara andra språk än hebreiska? Det viktigaste av dessa frågor är frågan varför han ej själv skrev ner ett enda ord. Han måste ju ändå ha varit så klok att han måste ha insett att ingen annan skulle ha kunnat formulera hans tankar och meningar bättre än han själv.

När jag grubblat över detta problem i några veckor utan att uppleva någon annan möjlig lösning av det än andra problem gick jag tillbaka till den gamle brahminen och frågade honom rent ut: "Min vän, vad menade du egentligen med din problemställning?"

Han svarade: "Jag visste att du skulle komma tillbaka och fråga mig därom. Annars hade du inte varit en riktig teolog."

Och denne brahmin började undervisa mig i kristendom. Han var väl förtrogen med hela Bibeln och visste precis var han hade sin Jesus. Vad jag nu vill återge är denna brahmins uppfattning om Jesus. Jag säger inte att det var så, men jag måste ge min gamle brahminske lärare det erkännandet att hans teori om Jesus förtjänar en plats bredvid alla de andra. Här är en ungefärlig rekonstruktion av vårt engelska samtal översatt till svenska:

"Vad jag kommer att framlägga för dig är en hypotes som är fullständigt oacceptabel ur kristen synpunkt, och du är ingalunda skyldig att föra den vidare och framlägga den för dina kristna bröder. För att alla kunna acceptera och förstå den måste jag be dig att för tillfället glömma all din kristendom och bara betrakta Jesus som rätt och slätt en människa med bara det förbehållet att han dock var intelligentare än alla andra judar.

Problemet vi står inför är alltså varför, om han var så intelligent, han då vände sig till fattigt folk, enkla fiskare, en taxeringstjänsteman och annat tvevligt folk som inte ens var intelligenta? En enda intelligent människa fanns bland hans lärjungar, och det var Johannes, som troligen var yngst av dem alla och som var den som "Jesus älskade". Just denne lärjunge är den som sedan hårdast av alla etablerar dogmen om Jesus som en gudomlighet och som allting annat än en vanlig människa. Jesus älskade honom. Utan att stipulera någon sorts homosexuell förbindelse ber jag dig dock att notera att Jesus "älskade" honom särskilt.

Min enda förklaring till varför Jesus valde obildade enkla tölpar till lärjungar av vilka flera kanske inte ens kunde skriva är som följer. Han var själv intelligent. Han hade noga studerat alla sina heliga skrifter. Dessa hade givit honom en idé. Genom att han var intelligentare än alla andra skulle han skickligt kunna manipulera med utvalda delar av skrifterna så att han skulle få dem att anspela på en särskilt utvald Messias, vars karaktär han skulle ta på sig." Jag ville avbryta, men han avbröt mig. "Andra hade spelat rollen av Messias men misslyckats och blivit avrättade. Men Jesus var mera subtil och bättre orienterad i skrifterna. Han skulle kunna spela rollen av Messias och helt använda sig av skrifterna som belegg för sin roll. Därmed hade han en väl genomtänkt intellektuell grund för sin roll till skillnad från de andra Messiasarna som bara gått på utan urskiljning på vinst och förlust och blivit nackade utan vidare.

Vad har jag då för belegg för denna teori? Det faktum att Jesus var intelligent. Han tog inga risker utan vidtog alla försiktighetsåtgärder. Det gällde för honom att genomföra rollen väl om han alls skulle spela den. Den största risken var den vanliga judiska intelligensen. Vanliga intelligenta judar som kände skrifterna lika väl som Jesus skulle lätt ha kunnat säga till Jesus: "Du använder dig av skrifterna för att kunna spela

teater." För att Jesus skulle kunna genomföra sin roll gällde det för honom att inte bli genomskådad. Därför undvek han skriftlärd. Därför tog han avstånd från judarna och valde bara obildat folk till sina lärjungar då dessa helt enkelt skulle kunna gå att dupera utan större svårighet. Undantaget var Johannes, men denne var ung och grön. Han var en strålande intelligens precis som Jesus själv men ännu helt oerfaren och fortfarande helt mottaglig för vad som helst. Han kunde bli den idealiske uttolkaren av Jesus rollspel och blev det också och det med tacksamhet, ty Jesus gav honom sin kärlek och det mer än till någon av de andra. Vi känner inte naturen av denna kärlek, men sannolikt var den helt platonisk, som mellan Sokrates och Platon."

"Så du menar att hela Jesu verksamhet med underverk, död och uppståndelse bara var ett rollspel och ren teater?"

"Ja, men ett väl genomfört skådespel där minsta detalj var väl beräknad. Han visste att han bara kunde genomföra sitt rollspel om han måste dö på kuppen, men han ansåg det värt att göra det för effektens skull av skådespelet. Hela Golgata var hans egen regi och en ytterst väl genomförd sådan. Hur han sedan gjorde med uppståndelsen vet vi inte, men sannolikt fuskade han där, vilket han hade gjort upp om på förhand, och bara för att han var säker på att kuppen med uppståndelsen skulle genomföras vågade han genomföra Golgatascenen."

"Men om han bara var en människa, hur kunde han då avsiktligt vilja gå igenom hela det ohyggliga korsfästningsskådespelet?"

Min brahmin log. "Det förstår vi hinduer. Du vet ju att alla hinduer är av den meningen att Jesus besökte Indien och lärde sig en hel del tricks här. Det finns till och med ett antal Jesusgravar här i Indien. Det må vara med den saken hur som helst, - det enda intressanta är att Jesus troligen faktiskt var i Indien, för det var bara här han kunde ha lärt sig genomföra korsfästelsen."

"Hur förklarar du det?"

"Jesus var kysk. Han kom sannolikt aldrig vid någon kvinna. Men ingen människa är någonsin helt osexuell. Ingen människa kan vara så onaturlig. Alla som kommer till Indien upplever mötet med den indiska sensualismen som en chock. Det måste också Jesus ha gjort. Men Jesus var kysk och ointresserad av kvinnor. Hans sexualitet tog sig andra uttryck. Det viktigaste med hans livsverk och med hela kristendomen är kärleksbudskapet: man ska bara älska och inte hata. Denna mening drev Jesus till sin spets. Kalla korsfästelsen för den absoluta masochismen om du vill, men även masochism, självplågeri, lidande, passion och extrem självförsakelse kan vara ett överdrivet uttryck för extremt förändligad och intellektualiserad sexualitet. Det menar jag att Jesu korsfästelse var, och han använde det till att poängtera och genomföra sitt rollspel med en slående effekt för alla tider."

"Så hela kristendomen, hela kyrkan, alla gudstjänster och mässor, alla heliga ceremonier med böner och sakrament skulle bara vara liktydigt med teater? Och Jesus skulle bara ha varit en fåfäng skådespelare?"

"Du säger det själv. Men medge att hans fåfänga inte var av denna världen och att han genomförde tidernas kanske yppersta rollprestation."

Jag säger inte mera. Jag överlämnar åt dig, Christian, och dina läsare att smälta denna betraktelse. Själv lämnar jag den utan kommentar.

Johannes B. Westerberg.

En läkare uttalar sig i Rave-debatten

Härom dagen blev jag antastad på 3-e Långgatan utanför Auktionsverket av en ung blåstrumpa med mikrofon som frågade mig om jag inte tyckte att det här med ravepartyn var trevliga tillställningar och körde mikrofonen i ansiktet på mig. Hon såg ut

som en typisk rave-partajare med svärtat hår och kortare än kort-kort kjol och arbetade tydligen för närradion. Jag svarade undvikande. Hon insisterade och frågade om jag inte tyckte det vore kul för mina barn att få delta i rave-partyn. Jag svarade att jag inte släppte mina barn på rave-partyn. "Vill du då inte låta dina barn ha roligt?" frågade hon. Jag svarade att jag själv aldrig skulle kunna ha roligt på ett rave-party. Hon hade inga fler frågor att ställa.

Om hon hade vetat vem jag var hade hon aldrig vågat antasta mig. Jag råkar höra till samhällets kloakdränerare som får ta hand om just mänskligt avfall som vanligen inleder sin kloakresa på ett rave-party. Det är tyvärr bara sådana som jag som får se hur de ser ut efter ett antal trippar som alltid slutar på samma ställe - i kloakernas stinkande lortiga oigenkännlighet som färdiga vrak, som det vanligen är omöjligt att göra sjödugliga igen.

Jag talar i liknelser, men det måste man göra för att kunna stå ut med den sociala kloakvärlden och göra den uthärdlig.

Naturligtvis har jag ingenting emot att låta mina barn få ha roligt. Naturligtvis kan jag inte hindra dem från att gå till rave-partyn. Naturligtvis köper de knark där av ren oskuld och okunnighet bara för att de andra gör det och för att det inte är dyrt. Dessutom är det spännande emedan det är förbjudet. Naturligtvis är det synd om dem om de åker fast och blir åtalade, men ännu mera synd om dem är det om de inte gör det. Då fortsätter de nämligen med knarket, de blir skickliga och lär sig komma undan med det, de börjar leva i en annan värld och man kommer inte åt dem, förrän man till slut får fiska upp dem i kloakerna. Och då är det kört.

Naturligtvis finns det rehabiliteringsmetoder, men alla slutar de vanligen med att de sedan är friska nog till att börja på nytt om från början, och så gör de om hela kloakresan på nytt och det frivilligt utan att ha lärt sig någonting från tidigare resor. Den effektivaste rehabiliteringsmetoden heter Narconon, och genom den embarkerar de i stället på en helt annan resa, som heter scientology. De blir scientologer och blir aldrig normala igen, och man har förlorat dem för gott om man inte själv blir scientolog. Scientology är bättre än knark, för det är bara andligt och inte alls fysiskt giftigt. Men det är precis lika vanebildande, beroendeframkallande och dyrt, och fastän scientologer är fysiskt friskare än knarkare är de precis lika beklagliga genom sitt beroendeskap som de inte ens genomskådar själva.

Så vi kloakrensare är ganska ensamma i vårt tröstlösa värv. Vår uppgift är hopplös, för vi vet, att för varje vrak vi drar upp ur kloaken spolats det ner två nya, och även de som vi dragit upp seglar vanligtvis entusiastiskt ner igen för fulla segel. Och så kommer det en journalist från radion med direktsändarmikrofon och frågar: "Inte kan väl du ha någonting emot att låta dina barn få ha roligt på rave-partyn?"

Dra på trissor!

Därmed är vi inne i den svåra scientologdebatten igen, som dess värre är oavvislig genom att vi har två andra insändare också, signaturen "en gammal scientolog" och signaturen "Doktor Zebra". Båda belyser såväl rörelsens förtjänster som dess stöttestenar:

"Med särskilt intresse har jag följt med debatten om den kontroversiella scientologrörelsen, men jag har avsiktligt väntat med ett debattinlägg då jag först ville utröna vilken riktning debatten skulle ta. Den har nu tagit en kritisk riktning, då en representant för rörelsen å ena sidan kräver en artikeldementi och då redaktören å andra sidan går så långt att han hävdar att han måste försvara tankefrihetens sak mot rörelsen, som om rörelsen ställde tankefriheten i fråga. Det är möjligt att den har gjort det, men i så fall är det ett klumpigt övertramp från rörelsens sida. L. Ron Hubbard säger själv: "Om det inte är sant för dig, så är det inte sant." Då ska en människa få uttrycka vad som inte är sant för honom inom scientology utan att scientology kräver

dementi. Annars är det dubbelmoral, och då är scientology bara något för folk som inte kan tänka själva.

Jag vill genast säga att jag varit scientolog men inte är det längre. Jag är väl förtrogen med dess metoder som ibland frestat till maktmissbruk och utpressning. Men alla religioner råkar ut för urspårningar, missbruk, avarter och oegentligheter, och scientologrörelsen är inget undantag. Därför är jag inte scientolog längre. Däremot måste jag få försvara rörelsens hederliga grundavsikter om det så måste bli mot hela världen.

Scientologrörelsens mål är en värld utan missbruk av droger och mediciner, utan tvångsmedicinering och tvångsvård och utan psykiatriska övergrepp som lobotomi och elchocksbehandling. Det är allt. Punkt, slut. Vem kan ha någonting mot det utom förespråkare för missbruk av droger och mediciner, tvångsmedicinering och tvångsvård samt psykiatriska övergrepp som lobotomi och elchocksbehandling och som inte ens vill höra talas om något mera konstruktivt alternativ? Jag bara frågar.

Att då denna hederliga målsättning saboteras av rörelsens egna science fiction-spekulationer och talrika fall av ekonomiska tvister (som damen som blev av med 500,000 jämte sin man) är beklagligt. Men har hon då tvingats betala dessa 500,000? Har alla dessa som råkat i förlägenhet genom banklån för att finansiera sina kurser *tvingats* till dessa banklån? Är det inte snarare så att de själva varit så dumma att de självmant betalat dessa förmögenheter för sina kurser och sedan, när de blivit besvikna, fördubblat denna sin dumhet med att inte ens begära pengarna tillbaka, vilket man mycket väl kan göra? Hur dum får man vara? Antingen är man nöjd med resultatet av sina kurser, och då var de värda sina pengar, eller också är man ohederlig mot sig själv om man inte begär pengarna tillbaka.

För övrigt skäms jag inte inför scientologer att erkänna, att den enda anledningen till att jag övergav rörelsen var just dess science fiction-spekulationer, som jag helt delar redaktörens uppfattning om att de tagits för mycket på allvar av rörelsen själv och att detta ligger rörelsen i fatet. Att be redaktören dementera sådana teorier är bara att utvidga grunden för dem.

Tack för ordet!

- en gammal scientolog."

En läkare:

"Då du tydligen har ett antal scientologiska läsare tar jag risken att i din tidskrift be att få framlägga de scientologiska problemen, dock utan något hopp om att någon av dina scientologiska läsare skall ta framläggandet ad notam.

Är scientology en vetenskap eller en religion? Allt beror av svaret på den frågan. Så länge den gör anspråk på att både vara religion och vetenskap kan den varken betraktas som religion eller vetenskap, då en religion aldrig kan uppfattas som en vetenskap och då en vetenskap förlorar sin vetenskaplighet om den blir en religion. Själv skulle jag vilja kalla scientology för varken en vetenskap eller en religion men däremot en lära.

Det erkänns att scientology har vetenskapliga förtjänster, men just dessa förtjänster kommer i kläm när s. kallar sig för religion. Det är tragiskt att s. inte får vårda patienter som denna lära skulle kunna bota emedan s. som religion då skulle exponera sig för kvacksalvarlagen.

Men hur kan s. som vetenskap propa på att bli vedertagen som sådan när den har så storhetsvansinniga pretentioner, att den faktiskt kontrakterar personal på en miljon år, håller denna personal på svältlön trots tillgångar på två miljarder dollar i Amerika (15 miljarder skr.) och kräver miljonbelopp i betalning för sin terapi? Hur kan den vänta sig någon god vilja från läkaretablissemangen när den förkunnar att erlagda summor kan återkrävas om det föreligger missnöje med resultatet och sedan skrämmer eventuella missnöjda till tystnad med hot om åtgärder om de verkligen vågar kräva

något tillbaka? Och hur kan den vänta sig någon god vilja från andra religioner när den propsar på en ny tideräkning ("after Dianetics") som helt åsidosätter både kristen, judisk och muslimsk historia, litteratur och tideräkning?

Dessa är de scientologiska problemen. Vi kan inte lösa dem åt scientologerna. Det måste scientologerna göra själva.

- Doktor Zebra.

Vi ber våra läsare att inte fortsätta denna debatt mera.

En metodistpräst har undanbett sig vidare exemplar av Fritänkaren. Han är därmed den sjätte man som visat sig inte tåla Fritänkaren medan endast en dam deltagit i samma sällskap. Vi förmodar därmed att Fritänkaren är populärare hos damer än hos herrar, då herrar mer än damer har en benägenhet att uppfatta uttalad samvetsfrihet som en förolämpning mot deras illusioner - i synnerhet religiöst livegna tål ju inte fria tankar. Det är bara att acceptera sådanas självisolering, beklaga dem och avstå från vidare kontakt med dem, då de tydligen vill ha det så. Den som har rätt tål kritik, men om man inte tål kritik har man nog en del kvar att lära sig.

En lång artikel av en lärare på Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg analyserar Olof Palmes misslyckade politik och hur denna resulterat i Ny Demokrati. Då denna artikel redan publicerats i Byggnadstidningen 1992 nr. 4 och 5 ("Svenska modellens uppgång och fall del I och II") anser vi oss inte förpliktigade till att presentera den på nytt i ett mindre representativt utförande.

Däremot är vi skyldiga att presentera Henning Enedal, då vi kände honom personligen:

Henning Enedal in memoriam

Värld, du har fel.

Du läser inte dikter. Du tittar på TV.

Du lyssnar inte till melodier. Du ställer bara till med oväsen.

Du lyssnar inte till naturen. Du gapar och dansar hårdrock.

Du tar inte vara på känslorna. Du dödar dem med materialism.

Du ser inte sanningen. Du ägnar dig bara åt verklighetsflykt.

Du orkar inte läsa böcker. Du låter dig hellre hjärntvättas av massmedia.

Du struntar i dina självmördare. Därför blir de bara fler.

Du älskar inte din nästa och glömmar din kristendom.

Din nya religion heter självgodhet, självtillräcklighet och ensamhet.

Du lever mest för att spara, äga och köpa trygghet, men allt är bara illusioner.

Snart är du så tråkig, o människa, att ditt enda nöje blir döden.

Jag är ett av offren för dina misstag, o hemska värld,

men vi är många tusen och så många, att du aldrig mer kan blunda.

Henning, poet, kastade sig under en spårvagn våren 1993. Han var en stor mänsklig oskuld. Här är en av hans tidigare dikter:

Vår kärlek var som en liten skadad fågelunge

med ena vingen söndertrasad.

Jag tyckte det var bäst att döda den,

fast jag inte ville.

Du accepterade det,

fast du sörjde mer än jag förstod.

Men på något förunderligt sätt så lyckades den överleva.
Kanske någon god fé tog hand om den.
Och nu vill jag ropa:
"Den lever!"
"Den lever!"
Fast jag vet att jag bara får viska.

Alive - filmen och boken

Filmen är väl gjord med Ethan Hawke (från "Varghunden" och "Döda poeters sällskap") i huvudrollen som Nando, pojken som verkar mer än död vid flygkraschen men som sedan vaknar till och blir den faktiska räddaren av de 16 som lyckas överleva (av 45) under 70 dygn på toppen av Anderna utan annan mat än de döda kamraternas människokött.

Hur kunde en sådan flygkrasch hända? Det var ett relativt litet tvåmotorigt plan, med de 42 passagerarna var det fullt, de båda piloterna var högt kvalificerade, och ändå gick allting åt helvete. Planet skulle flyga från Montevideo till Santiago men mellanlandade i Mendoza (i Argentina vid foten av Anderna) på grund av dåligt väder. Men vädret blev bättre, och flygturen fortsattes. Man passerade Anderna och svängde in mot Santiago. Allt var klart för landning. Plötsligt blev allting tyst.

Piloterna begick ett mänskligt misstag. De svängde av för tidigt norrut, de trodde de hade passerat Curicó (i Chile vid foten av Anderna) utan att ha gjort det, och i stället för att komma in över Santiago befann de sig mitt i Anderna. Planet kunde inte stiga högre än 6750 meter, och de högsta topparna i Anderna är högre än så. Därför uppstod det problem. Piloterna fick panik, de svåra kastvindarna över Anderna försvårade manövreringen, planet råkade ut för förfärliga luftgropar som fick det att falla 900 meter på några sekunder, plötsligt träffade en vinge en fjälltopp, vingen gick av och skar av hela stjärtpartiet från planet, de som satt längst bak åkte ut i tomma rymden, en annan fjälltopp kapade den andra vingen, och resten av planet, främre delen av flygplanskroppen, störtade, träffade en sluttning och åkte en våldsam slädfärd ned för en högplatå innan den stannade. Tretton hade omkommit omedelbart. En av piloterna levde ännu och hävdade maniskt att de hade passerat Curicó, vilket de inte hade gjort. Tydligt hade det också varit fel på höjdmätaren. Flera till dog inom det närmaste dygnet, och ett antal var mycket svårt skadade.

Allt detta återges exakt på filmen med en fullödig trovärdighet och äkthet. Filmen håller detta grepp ända fram till den stora katastrofen sju-tion dagar senare, när sent en natt plötsligt en lavin kommer ner från berget och dränker alla de då ännu 27 överlevande i kompakt snö varvid ytterligare åtta omkommer genom kvävning. Ännu denna katastrof är väl åskådliggjord, men sedan börjar filmen mattas av. Fantasin, engagemanget och manusförfattaren räcker inte till, och de överlevandes återstående 52 dygn på berget (3500 m.ö.h.) blir tämligen monotona.

Ändå är boken rik på material och detaljer som hade kunnat göras mycket av på film. Filmen berättar bara historien om de flygbrutna och skildrar deras situation ur deras egen synvinkel. Boken har en bred bihandling som berättar om allt som hände i yttervärlden, historien om spaningarna efter det försvunna planet, historien om föräldrarna och släktingarna till de försvunna som aldrig gav upp fastän spaningarna uppgavs, historien om de ockulta metoderna att försöka lokalisera planet, historien om clairvoyanten Gerard Croiset i Amsterdam som genom inre syner fick spaningar att börja bedrivas långt söder om det enda möjliga förolyckningsområdet, historien om slagrutemannen i Montevideos slum som exakt hade visat på kartan var planet hade kraschat i Anderna och som inte hade tagits på allvar, den omfattande historien om det slutliga räddningsarbetet av de 16 överlevande och deras brydsamma väg tillbaka till

livet - boken skildrar med episk bredd en hel världs engagemang i olyckan och belyser alla deras öden som var förknippade med de förolyckades. Berömligast är kanske bokens utförliga behandling av problemet med den nödvändiga kannibalismen. Filmen antyder inte med ett ord den katolska kyrkans ståndpunkt därvidlag, att kannibalism är ursäktligt om det är enda möjligheten att överleva. Naturligtvis är det svårt att åskådliggöra en sådan läskig problematik på film, och filmen blir därför inte mer än en illustration till boken, som känsliga läsare torde bli mycket sjukare av.

Annars är filmen välgjord och väl värd att ses, och musiken skänker den en lyftning som boken saknar - i boken förekommer det exempelvis ingen gitarr. Men vilken oerhört mycket starkare och mer imponerande film hade man inte kunnat göra med ett sådant verklighetsunderlag, med en sådan oerhörd mänsklig rikedom och problematik, med en sådan universell bredd och med sådana landskap!

Märkligast i hela berättelsen är det mänskliga fenomenet Fernando Parrado, "Nando", något heroiserad i filmen genom skådespelaren Ethan Hawke. Han är en tafatt och skygg person med glasögon, och i kraschen är han så gott som död. Hans mor och syster omkommer i kraschen liksom hans bästa vän, men själv vaknar han till liv och blir småningom en helt annan mänska. Det är han som först vågar yttra tanken att det kunde bli nödvändigt att börja äta de döda för att överleva. I de olika räddningsexpeditionerna blir han den främsta pådrivande kraften, och det är bara han som vill fortsätta när hans följeslagare vill ge upp. När han till slut lyckas genomföra den definitiva räddningsexpeditionen är han trots alla strapatser friskare än någon av de andra. Utan denne Nando är det helt säkert att åtminstone ännu färre överlevt om någon enda.

Winterreise, del 3: Begravning i Bulgarien

(När vi senast lämnade den olycklige resenären befann han sig insnöad uppe i de turkiska bergen i Östra Anatolien.)

Lyckligtvis löste sig situationen med blockeringen av det högt belägna trafikstrategiska bergspasset på bara en timme, så man kunde överleva denna gång utan övernattning, bältebilar, räddningsaktioner, snöskottning, puffande av bussar i full snöyra och tjugofyra timmars väntan instängd på en trång fönsterplats av en voluminös och kvävande storturk, som varken rörde på sig eller kommunicerade. Så man kom levande iväg mot Adana, men man började på allvar få bråttom ut ur Turkiet.

Naturligtvis har Turkiet sina fördelar. Det är ett stort och generöst land, två och en halv gånger större än Frankrike, och det har oerhörda naturskönhetsvärden utan gränser. Islam har satt sina spår genom religiös enkelriktning och fördumning, isolering och kulturstagnation, men lyckligtvis är Turkiet mera en sekulär stat än trålbundet av islam. Folkbildningen står tyvärr på mycket låg nivå, alla TV-program dubbas till turkiska, så de turkar är få som kan något annat språk, men folket är vänligt och hjälpsamt och har en underbar folkmusik, som mest lever genom sina mycket suggestiva rytmer. Den lunkar i svårmod, men den lugna lunken blir aldrig stressad eller överspänd, skrikig eller hektisk. Man kan lugnt följa med i den och trivas i dess jämnmod.

Som min kontaktman i Ankara sade: "Naturligtvis är islam ingenting att vara stolt över utan snarare en kulturbelastning, men vad har vi i stället? När Turkiet gick med i Nato var Amerika något att se upp till, på 50-talet dyrkades allt amerikanskt och med rätta i hela världen, men sedan föll den amerikanska kulturstandarden med Kennedy och Vietnamkriget, och vad är Amerika och er västerländska kultur idag? Era filmer domineras av våldspornografi, er musik är hysteriska apkonster till ett outhärdligt slammer av elektroniska miljondollarsutrustningar, ni har levande begravt era

skönhetsvärden och er melodiska musik, och för de flesta muslimer idag är Väst bara våld, droger, ohörbar rockmusik, kriminalitet och pornografi. Då är till och med islam bättre."

Han har rätt så till vida att väst aldrig kan komma till rätta med den muslimska extremismens problem om inte väst först klarar av sina egna problem med ständigt tilltagande kriminalitet, drogmissbruk, kulturförfall, prostitution och våldsdyrkan. Det hemska är att tendensen i väst är, att dessa självdestruktiva företeelser understöds med hjälp av den etablerade tolerans som går hand i hand med begreppet civilisation, medan civilisationen inte förstår att dess existens är hotad av just dessa toleransens olyckskulturbarn.

Adana vid antikens Tarsus, aposteln Paulus hemstad, var en mycket trevlig stad med de mest genomsympatiska människor. Den verkade mycket framåt och effektiv, dess både mänskliga och samhälleliga standard verkade högre än både i Ankara och Konstantinopel, och den hade ett högt tempo. Den är kanske Turkiets fjärde stad, nästan en miljonstad, och utgör en viktig länk i landets kommunikationspulsåder Konstantinopel-Ankara-Adana. Ankara ligger på halva vägen, och det är knappt hundra mil till Konstantinopel. Busstationen var av ytterst hög effektivitetsklass, och maten var bättre än annorstädes. Antikens Tarsus låg egentligen tre mil därifrån och finns kvar ännu idag, men Adana är det moderna Tarsus, som flyttat sitt handelscentrum med flodens skiftande strömfåra. Det är relativt nära till Antakya (antikens Antiokia) och Syrien med Aleppo (Haleb).

På återvägen i Ankara stötte jag ihop med den första europé jag sett efter Konstantinopel, och det var en annan galen finne. Det tycks bara vara två galna finnar som från Europa begett sig till snöstormarnas översnöade och kylslagna Turkiet av alla ställen. Denne finne (från Saimaa) hade försökt ta sig både till Syrien och till den grekiska delen av Cypern utan att lyckas. Han visste inte att Jerusalem numera inte längre var en del av Jordanien.

Annars såg jag inte någon annan europé förrän jag kom tillbaka till Konstantinopel. Européerna där på mitt internationella stamställe dominerades dock av kanadensare och australiensare från Tasmanien, bara extrema vintersportare från extrema håll av världen. Tåget från Konstantinopel till Sofia var näst intill folktomt - tre personer i min vagn. Sammanlagt hade hela Turkietvistelsen kostat mig 110 tyska mark - aktningvärt litet med tanke på den 250-milaresan inom landet mest per buss under fem dagar.

Buss är avgjort det bästa sättet att röra sig omkring i Turkiet. Systemet är väl utvecklat, livet vid busstationerna har en utomordentlig charm med sin enorma livlighet, chaufförerna är skickliga och vänliga, servicen är god, och man kommer utan svårighet i nära kontakt med medpassagerarna. Min bussresa i Turkiet på omkring 150 mil kostade sammanlagt inte ens två kronor milen. Tågen är i jämförelse naturligtvis säkrare men också långsammare och dyrare. Öster om Ankara går de inte ens alltid dagligen. Tåget exempelvis från Istanbul till Van går bara tre gånger i veckan. Naturligtvis kan det vara riskabelt att åka buss i Turkiet, men tjuvningen är oemotståndlig.

Den enda direkta stöttestenen med Turkiet är dess historia - turkarna var Europas sista stora barbarinvasion, och dess skadegörelse var oerhörd särskilt i Grekland men även i Bulgarien men framför allt fatal för det uråldriga grekisk-armeniska väldet i nuvarande Turkiet. Den turkiska förödelser kulminerade 1453 i våldtäkten av Konstantinopel, en sedan 2000 år helt grekisk stad. Det bysantinska rikets utplåning, som ägde rum med Europas goda minne och utan att någon effektiv undsättning sändes, ledde till hela Balkanhalvöns förslavning under turkarna, som inte började gå tillbaka förrän i och med slaget om Wien 1683, som vanns tack vare polacken Jan Sobieski, Polens kanske viktigaste historiska insats. Sedan fortgick Turkiets tillbakagång och kulminerade med dess politiska sammanbrott under det första världskriget mycket tack vare löjtnant Lawrences insatser i Arabien. Turkiet stympades av segrarmakterna,

och Grekland och Bulgarien fick sitt nuvarande geografiska utseende. Men turkarna hade vant sig vid att förtrycka särskilt greker, och en så upplyst och förnuftig politiker som Kemal Atatürk, det gamla Turkiets räddare och det nya Turkiets grundare, en stor reformpolitiker som gav turkarna latinskt alfabet och järnvägar, såg passivt på medan den grekiska befolkningen i Smyrna massakrerades: det kan ha varit upp till 50,000 greker i Smyrna som fick sätta livet till när turkarna dränkte staden i blod 1922. De muslimska befolkningsöarna i Bulgarien, Bosnien och Albanien är rester av det turkiska våldet. Det nya Serbien försvarar sina aggressioner med de historiska sår som tillfogats av turkar och tyskar. Den turkiska rötan har gått djupt in i Europa och är allt ännu ett öppet och oläkligt sår.

Ändå är turkarna idag ett påfallande sympatiskt folk med större vänlighet att erbjuda än grekerna. Detta har väl med Turkiets fattigdom att göra: den som är fattig är snäll, ty han har inte råd att göra bort sig. Trots sin djupa obildning, kulturfattigdom och brist på nationalidentitet har turkarna en underbar folkmusik och en vinnande naturlig charm, som de kan komma långt med. Turkiet är omätligt och glest befolkat och har troligen oöverskådliga naturresurser trots all sin ödemark, halvöken, skogsfattigdom, hemska stäppområden och en fruktansvärd vinter. En turk sade till mig, när vi satt insnöade utan kontakt med yttervärlden uppe i bergen på 1500 meters höjd helt prisgivna åt en rasande vinters fruktansvärda vrede: "*Die Türkei ist gefährlich!*" - "Turkiet är förfärligt!" Jag kan inte hålla med honom, utan Turkiet kan bli en fullständigt rumsren och acceptabel europeisk nation, om det bara släpper kurderna fria.

Den vackraste av alla upplevelser i Turkiet denna gången var ankomsten till Haydarpasa tisdag morgon och överfarten från Asien och Skutari till Europa och Konstantinopel. Vädret var regnsjukt och så dimmigt att man från Asien inte kunde se Europa, men när småningom den vackra passagerarfärjan närmade sig Europa över vattnet framträdde silhuetterna av Sofiakyrkan, Blå moskén, Topkapipalatset och de andra moskéerna mer och mer som ur ett töcknigt fjärran. Verkan av detta var oerhörd. Det var det historiska Konstantinopel som framträdde ur dimmorna, det klassiska östliga Rom, den bysantinska oasstaten, som fortfarande levde och aldrig kunde förgås. Och plötsligt framstod fader-dotter-relationen mellan Konstantinopel och Venedig i all sin påtagligt mycket nära släktskap. Skillnaden mellan dem var att Konstantinopel var äldre och större medan Venedig var en väl bibehållen och intakt jungfru, medan Konstantinopel trots alla dess prövningar och skändningar fortfarande stod sig väl som en oförgänglig skönhet.

En hemsk natt följde på tåget till Bulgarien. Det var minusgrader, och under natten upphörde värmen i tåget att fungera. Jag hade sällskap av en fiffig ung man från Vancouver och en mycket naiv ännu yngre australiensare som klarade sig dåligt i Europa och som kanadensaren tog hand om. Australiensaren Robert hade lurats att köpa en felaktig biljett till ett annat tåg som redan hade gått när han köpte den, vilket medförde problem med turkiska och bulgariska konduktörer och gränspolisier för hans del. Slutligen blev han tvingad av tåget i Plovdiv klockan fyra på morgonen (efter två timmars uppehåll vid gränsen), och kanadensaren Scott följde med honom för att han inte skulle råka ännu värre ut. De turkiska konduktörerna var ganska toleranta mot de unga främmande gossarna och lät dem passera med en straffpredikan på turkiska, men de bulgariska försökte idka utpressning mot dem, vilket Scott sade nej till, varför de korruperade myndighetsmissbrukarna körde pojkarna av tåget. Därefter blev tåget stående ett stycke utanför Plovdiv i två timmar i den bitande morgonfrostkyllan fortfarande med tågets värmesystem kaputt. Först klockan halv nio långt efter soluppgången kom tåget i gång igen och då även äntligen värmen. Denna hann inte värma upp kupén förrän det var dags att stiga av i Sofia. Där fick jag vid återkomsten till mina vänner veta, att min värdinna Jotkas syster, som jag druckit kaffe hos i allsköns ro en vecka tidigare, plötsligt hade fått en hjärtattack och avlidit. Efter en av resans

hemskaste nätter kom jag alltså fram till ett hus som plötsligt drabbats av sorg. Roligare kan man ha.

Det blev till att hamna mitt i en ortodox familjebegravning med svartklädd högtidlighet, gråtande tanter, begravningsskalas med mat, kaffe, vin, cognac, kakor och pajer, en brokig släktbjudning och massor av aktuella familjeintriger. Jag fick användning för alla mina språk, och var och en framhöll ett annat språk som världens viktigaste. Den intelligentaste menade att grekiskan i alla dess tre olika former var världens viktigaste, en ingenjör framhöll engelskan, en kulturdam framhöll franskan medan det mest pratades på italienska efter bulgariskan.

Jotkas avlidna syster Anna var bara 63 år när hon dog. Hon var en gammal ungmö och brukade tillbringa sina dagar med att sitta och kedjeröka framför televisionen i sin lilla enrummare, som var en källarlokal. Väggarna var gulbruna av allt hon rökt där under 40 år. Hon hade problem med lungorna, men tack vare att hon plötsligt fick en hjärtattack slapp hon dö i lungcancer. Det är märkligt, att hennes systerdotter tog mig med på en visit hos henne fyra dagar innan hon dog. Hon var alldeles normal då, och ingen kunde ana vad som skulle hända.

En ortodox kristen begravning är mycket mera seriös och omständlig än en protestantisk eller katolsk. Man högtidlighåller den avlidnes minne inte bara en gång utan minst tre. Hon begravs tre dagar efter döden, och då hålls den första begravningssammankomsten. Den mat som då blir över får inte tas med hem utan lämnas kvar vid graven. Den andra begravningshögtidligheten hålls 40 dagar efter döden. Då celebreras själens skiljande från kroppen. Vid det laget anses det säkert att själen helt har lämnat kroppen, och då har också de efterlevande börjat lära sig leva utan den avlidne. Den andra begravningssammankomsten är lika sorglig som den första, och det finns i den ortodoxa kyrkan ingenting motsvarande ett glatt firande av den avlidnes entré i himmelriket. Detta är en protestantisk avart som faktiskt har något av en liknande motsvarighet i islam. Den tredje begravningshögtidligheten hålls på dagen ett år efter dödsfallet. Då bjuder man för sista gången vänner och släktingar till högtidlighållandet av den avlidnes minne. Sedan kan man fortsätta fira det samma dag varje år men i så fall bara inom familjen.

Andra högtidlighåller den avlidnes minne dessutom 9 dagar efter döden, 3 månader efter döden och 9 månader efter döden, men det är inte nödvändigt.

Detta allvarliga celebrerande av den döde har bara någon motsvarighet i judendomen. Där är begravningshögtidligheterna ännu djupare och mera vemodiga, men den ortodoxa kristendomens djupa allvar inför döden och avlidnas minne är nog för att kunna fresta vilken seriös och missnöjd katolik eller protestant som helst till att konvertera till ortodoxins så ofantligt mycket djupare andakt och fromhet och respekt för individen och hans själ.

"Winterreise" fortsätter i ett vinterdrabbat Grekland i nästa nr.

Appell för Tibet

Landet är bebott av världens idag troligen mest förtryckta folk. Detta förtryck har pågått i 34 år sedan landets andlige ledare Dalai Lama tvingades i landsflykt. Egentligen är det 44 år sedan Kina annekterade och ockuperade Tibet, men kineserna gjorde i början sken av att vara landets välgörare som bara ville fred och vänskap. Denna fred och vänskap urartade småningom till rent våld och systematiskt förtryck, som på lång sikt gick ut på att ersätta Tibets tibetanska befolkning med kinesisk. Därför tvångssteriliserades Tibets kvinnor i mångtusenden, därför förbjöds och förstördes så många kloster, därför tvångsevakuerades tibetanska befolkningar för att i stället kinesiska kärnvapenprov skulle beredas utrymme, därför tvingades miljoner tibetaner i

landsflykt, och därför mördades tolv procent av landets befolkning. I stället flyttade kineser in i miljoner medan landets skogar skövlades, landets skatter försvann till Kina och allt som kunde exploaterades till oigenkännlighet.

Detta pågick medan Sverige helhjärtat engagerade sig för Nordvietnam och i den kinesiska kulturrevolutionen, i vars namn alltför talrika tibetanska kloster och tempel förstördes. Detta pågick medan Sverige och andra länder föredömligt engagerade sig för Tjeckoslovakien '68, Solidarnosc i Polen, Ungernrevolten '56, Afghanistan på 80-talet, Nicaragua och Sydafrika, Libanon och Chile, Baltikum och Kambodja, men Tibet försvann i myllret av behjärtansvärda världsengagemang och fick aldrig något, varför förtrycket ständigt fortsatte hejdlöst.

Ändå är tibetanerna kanske världens mest pacifistiska folk. Alla tillhör den lamaistiska formen av buddhism som är världens fredligaste religion. När det stormar i Himalaya ägnar sig tibetanerna entusiastiskt åt att från höjder skicka ut papperslappar med bilder av hästar som böner, som det då är tanken att de skall materialiseras till hästar åt vilsna vandrare som kan behöva hjälp. Och ett sådant folk har kineserna ansett det mödan värt att förtrycka med våld.

Man har sällan skämts så mycket som när den högt bildade svenske författaren Tore Zetterholm framträdde i TV och försvarade Kinas ockupation av Tibet mot en brittisk resenär som kom med färsk rapport om förtrycket därifrån. Hade samma svenska kommunist på samma sätt försvarat Sovjetunionen om ryssarna ockuperat Sverige och likviderat 12 procent av alla svenskar? - Tibets och Sveriges befolkning är ungefär lika stor.

För närvarande planeras en resa till Tibet. Den äger rum i juli månad, och vi hoppas på ett deltagarantal av minst 18 personer för att minimisera kostnaderna, som inte går till någons förtjänst. Ändå kommer resan att bli mycket dyr och är omöjlig att genomföra utan banklån. Avsikten med resan är att få utforska landet ordentligt, dess aktuella situation, dess framtidsutsikter samt möjligheter till befrielse. Vi kommer att fotografera mycket och ha mycket att berätta efteråt. Vi vill be människor som känner solidaritet med världens mest förtryckta folks situation idag att hjälpa oss med resan om god vilja finns. Bidrag kan skickas per postgiro direkt till Fritänkaren, och märk postgirotalongen "*Tibet*". Alla som skickar bidrag skall vi gärna tacka med att efteråt bjuda dem på privata diabildsvisningar med föredrag. På samma sätt finansierade doktor Klara sin Nepalresa efter sin 50-årsdag, och doktor Gunnar har mycket riktigt påpekat att min 40-årsdag aldrig firades. Detta kan bli ett sätt med mycket intressanta efterspel. Tack på förhand!

Presidentmordet på Ceylon

Det aktuella trefrontsinbördeskriget på Ceylon mellan lankeser, singaleser och tamiler är resultatet av 30 års politisk sanslöshet ända sedan landet frigjorde sig från engelsmännen. I motsats till indiska delstatsregeringar beslöt president Bandaranaikes regering i Colombo att alla landets minoriteter skulle rätta sig efter majoriteten och bara använda dennas språk. Därmed blev i synnerhet tamilerna starkt förfördelade från början, men de hade tålamod fram till 1976, under vilken tid de outtröttligt ansträngde sig för att förbättra förhållandena på demokratisk fredlig väg. Men centralregimen gav inga rättigheter åt tamilerna, varför det gick som det gick. Tamilerna på Ceylon är idag världens mest förtvivlade och farliga fanatiker, och de lyssnar inte längre. Situationen på Ceylon idag är något som Colombos regering helt och hållet har sig själv att skylla för, och det enda råd vi kan ge till kandiderande turister och andra som vill engagera sig i Ceylon är att helt bojkotta landet och regeringen tills deras egen inbördeskrigssoppa är över, vilket troligen kommer att ta många år.

Den första tvåloperan

När vi härom dagen gick igenom en aria av Puccini visade det sig att pianisten varken kände till arian eller operan. Ändå är operan Puccinis sista fullbordade fleraktsopera hur litet den än har spelats i Europa. En presentation är därför på sin plats. Den heter "*Das Mädchen aus dem goldenen West*" eller "*La fille du far West*" eller "*La fanciulla del West*" eller "Flickan från Vilda Västern" eller "*The Girl of the Golden West*" och har alltid varit populär åtminstone i Amerika.

Naturligtvis kan man lyfta på ögonbrynen inför den brydsamma handlingen. Första akten visar "*Polka Saloon*" där ett gäng cowboys spelar kort, dricker whiskey, blir melankoliska av hemlängtan efter mamma, sjunger "*Hooray!*" och "*Yippee!*" och "*Dooda dooda day*" och andra amerikanska saker, blir pekorala och börjar gråta, tills någon fuskar vid kortspelet och det börjar dras revolverar. Alla vill hänga falskspelaren, men lyckligtvis finns sheriffen med bland gänget, den sentimentale Jack Rance, som är en beklagansvärd figur, och han räddar temporärt falskspelarens liv genom en salomonisk dom. En bandit Ramirez som huserar i området förs på tal, men mest diskuteras Minnie, saloonens föreståndarinna och allt-i-allo, något av en kombinerad frälsningsöverstinna, skolfröken för vuxna grobianer och utskänkarska, som råkar göra entré just när en ny revolverfight har börjat uppsegla. De kommer av sig, för alla älskar Minnie och vill uppvakta henne och ge henne blommor, då hon tydligen är det enda fruntimret i området. Det blir nya omgångar whiskey och "*Hip hip hooray!*" och stämningen blir åter gemytlig, så gemytlig att sheriffen Jack Rance vågar komma med en kärleksförklaring till Minnie. "Ingen har någonsin älskat mig, jag har aldrig älskat någon, och livet har aldrig berett mig någon glädje. Jag är i grund och botten bara en spelare, förbittrad och förgiftad av livets hån mot mig. Men för en kyss av dig skulle jag ge en hel förmögenhet!" Minnie svarar: "Och vad skulle din hustru säga?" vilken sheriffen Jack Rance då har lämnat för länge sedan. Situationen avbryts av att Dick Johnson kommer in, en okänd främling. Johnson och Minnie har träffats förut, och Johnson börjar flirta med henne. Detta upprör sheriffen Jack Rance, som välter Johnsons glas, varvid det nästan blir en ny revolverfight. Situationen avbryts av att någon kommer in med den infångade banditen Castro, som det nu gäller att hänga och förhöra i nämnd ordning, då han tillhör den store banditen Ramirez' gäng. När Castro kommer in känner han genast igen Johnson, och då vet hela publiken: "Aha! Johnson är självaste den store banditen Ramirez!" Men ingen annan på scenen vet det. Mycket lämpligt börjar det då blåsa upp en snöstorm, och vindmaskinen kör i gång. Den är sedan mer eller mindre i gång under större delen av operan. Cowboysarna går ut för att göra upp med Castro så att Minnie mycket lämpligt får en intressant stund tillsammans med Johnson (alias den store banditen Ramirez) till ackompanjement av vindmaskinen innan första akten slutar.

En timme senare är vi i Minnies stuga där den pittoreska indianen Wowkle sjunger indefinita saker och säger "Ugh!" emellanåt. Efter en stund kommer Minnie hem, och därefter kommer Johnson (alias banditen Ramirez) och hälsar på henne. Wowkle körs ut på ärenden, han går motsträvt ut i snöstormen (vindmaskinen) och säger: "Ugh! Snö!" innan han försvinner för gott. Sedan kommer den berömda kysseepisoden. Johnson (banditen Ramirez) tigger om kyssar till smäktande dånande orkesterackompanjement, och till slut ger Minnie honom villigt en kyss till ännu mera dån från orkestern. Samtidigt blåses dörren in av stormen, och vindmaskinen överröstar hela orkestern. Därmed är romansen introducerad och etablerad, och Minnie och Johnson (Ramirez) pussas och kramas och har just gått till sängs när de blir störda av cowboygänget, som följt den store banditen Ramirez' spår just till hennes stuga. Hon gömmer hastigt Johnson (Ramirez) bakom sänggardinerna medan hon palavrar med gänget, som naturligtvis kommer på att Johnson (skurken Ramirez) finns i stugan.

Genom diverse förvecklingar blir det en ordentlig revolverfight, Johnson (Ramirez) blir träffad, och Minnie lyckas efter många om och men få sheriffen Jack Rance till att spela poker om Johnsons (skurkens) liv, ett spel som hon vinner genom att fuska - hon avleder skickligt Jack Rances uppmärksamhet mot en välbehövlig drink medan hon fuskar bort några kort i barmen och fiskar upp nya ur sin strumpa. Så slutar andra akten med sheriffens totala nederlag, och även vindmaskinens strålande insatser är därmed förbi.

I tredje akten fortsätter gänget att jaga Johnson (Ramirez), ibland lyckas de få honom fast, men han lyckas alltid smita, och så håller de på, tills de verkligen får honom fast och ämnar hänga honom. De blir då så glada att de på nytt börjar sjunga "*Dooda dooda day*" och "*Hip hip Hooray*" och allt det andra, men så kommer Minnie ridande med puffrorna i handen och förstör allting. Hon väcker deras känslor för pekoral sentimentalitet och övertalar dem vackert till att befria den farlige skurken Ramirez, vilket de gör, så att hon och Ramirez sedan lugnt kan leva lyckliga i alla sina dagar medan bara den stackars sheriffen Jack Rance är missnöjd och missunnksam.

Man må tycka vad man vill om detta, men som tvåopera är den oöverträffad mest på grund av Puccinis underbara musik. Han omfattar de rumlande cowboysarna med samma charm och varma mänsklighet som bohemerna i Paris, och musiken är minst lika mästerlig som i "*Bohème*", "*Tosca*" och "*Madame Butterfly*" om inte mera, ty kontrasterna, variationerna och de färgsprakande skiftningarna är som ett fyrverkeri av skicklig smidighet och gränslöst intagande melodik. Operan är dessutom lika full av humor som enaktaren "*Gianni Schicchi*", och frågan är om den inte rent musikaliskt är Puccinis bästa opera. Möjligen överträffas den endast av första akten i "*Turandot*", hans sista opera, som blev ofullbordad.

Lundaspexet Uarda

Det hade premiär 1908 och har sedan dess aldrig upphört att återkomma på repertoaren. I Lund framförs det på nytt vart femte år för ständigt utsålda hus, och många av Uardapubliken kan hela musiken utantill och gnolar eller visslar med. Om något spex kan kallas klassiskt så är det detta.

Historien handlar om den vackra egyptiska prinsessan Uarda, som hittar bortbytingen Moses och tar hand om denna stora söta docka, som i början kissar ganska våldsamt. Emellertid uppstår det problem när hon genom detta blir komprometterad när hon misstänks för att ha vänsterprasslat och schackrat bort sin jungfrudom. En skönsjungande arab misstänks vara naturlig fader, men även Amhotep är en villig kandidat, ehuru båda är ofrälse och därför olämpliga. Problemet löses genom att översteprästen får bära hela ansvaret och därför avsätts från sitt ämbete varpå Amhotep installeras i stället medan den tidigare översteprästen mumifieras.

Andra akten inleds med hans högtidliga mumifiering med mycket vaselin mellan benen. När han väl begravts vaknar fyra gamla mumier till liv (genom underjordisk groggutskänkning), dessa blir därigenom glada och får tillfälle att omfamna och klappa om varandra så att dammet ryker om dem, men deras gemytliga samvaro avbryts av gravskändare, som är Uarda själv i behov av kontanter. Mumierna återvänder till sin eviga sömn, scenen förbyts åter till dagsljus, och nya förvecklingar uppstår genom att en gammal jude beklagar sig över att ha blivit bestulen på både sin sonson Moses och en värdefull mumie. Denna judiska personlighet kan idag genera en publik med tanke på allt vad som hänt efter 1908. Det gäller att inte tänka på detta utan att uppfatta denna judiska karikatyr som ett museiföremål av samma sort som juden Fagin i "*Oliver Twist*" eller Shylock i "*Köpmannen i Venedig*". Det är förvisso en elak karikatyr, precis som Fagin och Shylock, men den är inte illa menad på något direkt antisemitiskt sätt utan är ett barn av sin tid (1908) precis som Fagin från 1830-talet och Shylock från 1500-talets

Venedig. Han får med tiden tillbaka sin Moses, och allt blir frid och fröjd då till och med Uardas ära slutligen är räddad.

Den största och viktigaste faktorn i ett spex är dock alltid publiken. Ju mer denna lever med i spexet och bidrar till föreställningen, desto bättre blir föreställningen. Skämten från scenen blir utan effekt om inte publiken reagerar, skriker "en gång till!", deltar i pajkastningen och dansar med i baletten. Det är numera bara i spex som publik tillåts leva med i föreställningen på en teater; den konventionella teatern har helt akademiserats ihjäl så att publiken sitter passiv som mjölsäckar och bara applåderar när andra applåderar. På Shakespeares tid deltog publiken i föreställningen precis på samma sätt som i ett 1900-talsspex, och det gör en föreställning så oändligt mycket mer levande och givande. Släpp publiken loss på teatern igen, och alla teaterkriser skulle omedelbart vända till motsatsen!

Valborg '93

Årets Valborgsfirande i Lund överträffade samtliga deltagares förväntningar. Upplevelseberikande faktorer var huvudsakligen det oöverträffbart vackra sommarvädret, förtruppens bejakande av extra upprymning genom bevisandet av spexet Uarda, och det faktum att ingenting av maten eller drycken tog slut, inte minst de talrika vinerna (Verdicchio, Cook's från Nya Zeeland och dessertvinet) och allra minst laxen. Kapitlet laxen var av särskild beskaffenhet i år då laxpanik utbröt redan i mars genom mardrömmar (upprepade sådana) och därav extra rigoröst vidtagna åtgärder med gardering för säkerhets skull med högst oväntade resultat. Pro memoria för framtiden: håll senapssillen och såsen till laxen på avstånd från varandra för undvikande av oväntade smaksensationer. En annan upplevelseberikande faktor var det fatala kvarglömmandet av Rutgers kostym i Göteborg med den påföljd att han fick genomföra talet till våren iförd kvasiprästkrage och blottade knän, vilka förblev blottade hela Valborg med den påföljd naturligtvis att han till natten började frysa om byxorna. Hans hoppfulla vårbudskap gick ut på att det bästa man kunde göra i dessa ekonomiskt motsträviga tider var att starta eget. På grund av diverse manfall uppstod det en tom mängd där talet till mannen skulle ha funnits. En tyst minut som substitut var omöjlig att åstadkomma på grund av gillesalens utomordentliga nästan kedjereaktionära akustik, som innebär att alla ständigt försöker överrösta varandra utan att lyckas, varför de försöker ännu mer förgäves. Försök råda bot på ett sådant Sisyfosarbete! Denna situation förbättrades ej av att gonggongen berövats sällskapet av troligen morbror Jan, kleptoman, vid den senaste festen (23 december) varför denne kleptoman denna gång lyste med sin frånvaro. Gonggongproblemets lösning försökte uppnås genom slammer av povra grytlock, muntliga gonggonglåten i stereo (där Janne var den andra högtalaren), med mera sådana ljud, vilka alla var lika otillfredsställande och fjärran från lösningen. Förslag uppkom om att till nästa år engagera J.Arthur Rank-kompaniets slagkraftige muskelatlet med tillhörande gonggong och slägga. För att förekomma eventuellt återkommande brist på mantal nästa år erbjöd sig doktor Jan att ensam stå för detta.

Kalle höll ett utsökt tal till kvinnan med anledning av sin 30-e bröllopsdag, och Anita, som vanligt den mest raffinerat klädda av alla festdeltagare, gjorde ett suveränt och imponerande musikaliskt skådespel av hallonet. Som vanligt kröntes alla talen av Åkes sedvanliga tal till talet, ett tal som han ensam behärskar med den talförhet som det talet kräver av sin talartalang, och även en annan matematisk talmakare berikade tillställningen denna gång, nämligen Ullas granne på 7 B, som även fixade besöket hos Uarda. För övrigt sprakade sången mer sprudlande än någonsin trots både influensa- och allergibesvär hos vissa röster och memoreringsbesvär hos vissa gluntar. Repetitioner föreslås liksom gobelänger (eller brysseltapeter? Varför inte lusthustapeter

av siden?) för avhjälpande av den annars ständigt oundvikliga akustiska skeningen av ljudet i gillesalen. Förtruppen (som gjorde arbetet, röjde och städade under och efter, utom mycket annat,) bestod i år av åtta personer, vid själva festen var 23 närvarande, nattunderhållningen tog slut efter en föreställning av Joakim uti Babylon inför Julias balkong (där Janne var den som stod och smäktade vid balkongen) någon gång under eller efter natten, och vid lunchen dagen efter presenterade sig 10 personer förvånansvärt fria från kvardröjande effekter från gårdagen. Kan det ha berott på att festen denna gång inleddes med champagne?

Slutligen fastställdes sällskapets antagningsnorm: för att kunna vara lämplig i sällskapet måste man vara genialisk på ett korkat sätt, för på något annat sätt går det inte.

på uppdrag, sekretären.

Lion Feuchtwanger (1884-1958)

Han är av samma generation som Stefan Zweig, Thomas Mann, Bertolt Brecht, Hans Fallada och Remarque men skiljer sig helt från dessa och lever nästan i skuggan av dem då han inte bara skriver nästan enbart historiska romaner utan dessutom arbetar nästan konsekvent från sitt eget judiska perspektiv. Stefan Zweig är en kosmopolit som bara använder sin judiska bakgrund till att förhöja sin breda kosmopolitiska utblick, Thomas Mann utarbetar sina judiska romaner om Josef och hans bröder under 30-talet utan att vara jude själv, men Feuchtwanger är helt och hållet mest bara jude och befattar sig gärna med den invecklade problematik som detta ofta innebär. Alla hans bästa romaner är en brottningskamp med just denna problematik. De är den framgångsrika "*Jud Süß*" (med handling från brytningstiden mellan barock och rokokko) samt de båda romanerna om Flavius Josephus (från den Vespasianska romartiden) "*Jerusalems undergång*" och "*Sönerna*". "*Oppermanns*" är även en klart judisk roman, men den är ändå mera en skildring av nazismen. Den intar en särställning i författarens produktion genom sin starka dramatik och nästan dokumentära samtidsprägel. Den skildrar den tyska politiska omvandlingen 1933 från demokrati till nazidiktatur, som skedde nästan över en natt, och hur detta drastiskt förändrade vanliga hederliga människors liv. *Oppermanns* är ett judiskt möbelvaruhus med gott renommé. När romanen slutar finns inte namnet mer.

Andra av hans romaner är "*Erfolg*", "Framgång", om den misslyckade Münchenkuppen 1923 (genomförd av "Rupert Kutzner"), "*Die Brüder Lautensack*", "Fjärrskådaren", om den legendariske clairvoyanten Hanussen som begick det politiska misstaget att förutsäga riksdagshusbranden 1933 varför han effektivt smusslades ner i jorden, (ingen tysk författare går nazismen så metodiskt och analytiskt in på livet som Feuchtwanger,) den tredje romerska romanen "Den falske Nero" om en Neros dubbelgångare i Edessa på kejsar Titus tid, romanen om Benjamin Franklins politiska mission i Frankrike 1776-78 "*Waffen für Amerika*", ("Frihetens soldater"), en bred historisk fresk över intressanta personligheter som Beaumarchais, Voltaire, Ludvig XVI, Marie Antoinette, John Adams och andra utom Franklin själv; hans populära genombrottsroman "Den fula hertiginnan" från samma 1700-tal och hans kanske mest unika roman "Simone" om ett kvinnoöde inom den franska motståndsrörelsen under andra världskriget. Romanen är en miniatyr, den skildrar små förhållanden i en liten värld ute på landsbygden, men den inrymmer hela den överväldigande svåra kollaboratörpsykologin hos ett ockuperat folk - "Ska vi våga göra motstånd? Vi klarar oss bara om vi inte gör det," och en ung flickas drömmar om Jeanne d'Arc och hennes exempel. Det är en roman med flera bottnar, den tränger djupt in både i Jeanne d'Arc-gestalten, den unga franska motståndsflickan Simone och de andra fransmännens

patetiska vankelmod och är därmed Feuchtwangers mest levande och minst tråkiga roman. Alla de andra kan bli ganska mödosamma ibland.

"Simone" belyser också Feuchtwangers breda mänskliga basis. Så totalt kunde han gå in i Frankrikes sak och mentalitet fastän han var tysk (från München). Han bodde senare i Amerika och går i Franklin-romanen djupt in i de bästa sidorna av amerikanskt väsen, och på 1950-talet samarbetar han med Bertolt Brecht. Stefan Zweig kunde på samma sätt samarbeta både med kommunister och amerikaner utan att det vållade honom några problem, men han blev ändå ett krigets offer just genom sin tragiska universalhumanism som kriget gjorde omöjlig. Feuchtwanger följer ingen sådan högre princip utan identifierar sig med alla och vem som helst utan att man någonsin riktigt får veta var han har sina sympatier. Efter andra världskriget har judarna en nyckelställning utan motstycke i världshistorien genom sin nya stat, genom sin ställning i Amerika och genom den förkrossande samvetsskuld som världen har gentemot dem. Många representerar denna ställning såsom Einstein, Oppenheimer, Stefan Zweig, Sigmund Freud, Pasternak och andra inte minst inom filmen och musiken, och en icke obetydlig av dem är Lion Feuchtwanger, som hör till den största generationen, den som ändå lyckades överleva båda världskrigen och med den äran.

Meddelande från John Bede

Käre Christian, Det gläder mig att din översättning är bättre än originalet. Du har en förmåga att förändra just sådana formuleringar i texten som behövde åtgärdas; så som originalet såg ut hade jag aldrig kunnat få det publicerat, och därför försökte jag aldrig heller, men i din nya modererade version är det mindre omöjligt.

Det bereder mig också nöje att äntligen få se verket på svenska. Jag ville alltid ha en svensk version också, eftersom större delen är svenskt till karaktären fastän alltsammans leder in i en irländsk harpa, men jag klarade aldrig av den svenska grammatiken själv, emedan ert förfärliga system med "neutrum" och "reale" ställer till med en omöjlig oreda av hela ert språk.

Lycka till, och fortsatt för all del med ditt lovande arbete!

Respectfully, John Bede.

Gotisk historia, fjortonde avsnittet.

Sålunda, med gamle Jons hjälp och understöd, gav sig den unge tjugosexåriga Lars ut med en karavan mot öster. Han seglade över havet och kom till ön Åland, som då ännu inte hette Åland. På grund av storm stannade han på ön i sju dagar, och under tiden blev han förälskad i en ung mö som hette Inga. Han kände henne, och när vädret tillät att han fortsatte lämnade han henne havande. Och den son hon födde nio månader senare gav hon namnet Alan, som blev stamfar åt alanerna, efter vilka Åland fick sitt namn. Ön har även kallats Atland eller Atlantis.

I nuvarande Finland hälsade han på släktingar vid Aura å och i omnejderna. Hans resa fördröjdes av hans besök i Finland ett helt år, ty så fäst blev han vid de kära människorna och det fagra landet. Han tänkte till och med: "Så här fint är det inte hemma." Han blev till och med förälskad i en ung mö som hette Saga, och så het och öm och innerlig blev deras kärlekssaga att de gifte sig. De levde ihop i sju månader, under oupphörliga välsignelser och vänskapsbetygelser från släktingar och vänner, i stor nåd hos alla, synnerligen älskade, avhållna och ärade av alla, innan Lars, eller Lasse, som han ibland kallades, såg sig nödsakad att fortsätta sin resa.

"Mitt samvete bjuder mig att fortsätta," sade han, "och det samvetet kan bara plikten tysta."

Och han fortsatte till sjöss österut efter att högtidligt ha lovat Saga och vännerna att någon gång återkomma.

Under sin vistelse i Finland slogs han dock av hur mycket fattigare detta land var än hans hemland. En gammal fiskare klargjorde saken för honom:

"Ju längre österut du kommer, desto fattigare skall du finna världen, liksom om du färdas västerut världen bara blir rikare och rikare."

Oändlig var resan från Finland till Noaks land långt i sydöst. Han reste via Neva, Ilmen och Dnjepr, följde Svarta Havets västra strand och tågade sedan längs Asiens västkust och sydkust. När han passerat Taurus och passet vid Issos och den heliga södern äntligen bredde ut sig inför hans ögon suckade han och tänkte:

"I sanning, ingenting utom det här var värt de besvär och strapatser jag har gått igenom."

Ty det röda landet betog honom med sin skönhet, och han hörde Guds röst som sade:

"Detta är det heliga fruktbara land som jag lovat åt Abraham och hans barn till evig tid."

Och den unge mannen undrade: "Vem är Abraham?"

Han började fråga sig fram genom landet, ty språket där var lätt att lära sig. Så frågade han: "Vem är den rikaste, mäktigaste, mest betydande och högst uppsatte mannen i landet, och var kan jag träffa honom?" Och han fick till svar av de som visste: "Det måste vara Abraham som bor i Hebron." Och han fick reda på vägen till Hebron och begav sig dit.

Det var på den tiden Abraham bodde vid Mamres terebintlund vid Hebron. Och när Abraham fick se främlingen från Norden komma med stort bagage, tjänare, resällskap och lastdjur och med stora skänker åt Abraham, så sade Abraham:

"Hell dig, främling, fader åt många folk! Har du något namn?"

"Ja."

"Glöm det. Hädanefter skall ditt namn vara Konung, och alla mäktiga herrar på jorden skall uppkalla sig efter dig, ty du är världsalltets förste Konung, och den siste skall aldrig komma. Även min stams framtida mäktiga medlemmar skall kalla sig konungar efter dig, men de skall vara större än du och din ätt. Jag kysser dig, o Konung från Norden, som ett tecken på andligt brödraskap till evig tid. Min kusin och broder, välkommen till mig!"

Så hälsade Abraham Lars Konung från Norden. Sådant var fader Abrahams mottagande av den helt okände gästen, som Abraham genom Guds försyn dock hade väntat sedan länge. Inte hade den gamle Jon förgäves längtat till Sems och Hebers land.

Och Abraham gav sin gäst sin dotter Maja till hustru, och Lars Konung älskade henne. Han stannade hos Abraham i sex månader och hjälpte honom i alla hans arbeten och var hans tjänare. Och Lars Konung älskade sin hustru Abrahams dotter Maja som aldrig någon älskat en kvinna förr. Dock lydde han Abrahams önskan att han inte skulle gå in till henne förrän han skiljts från Abraham. I alla de sex månader han levde hos Abraham avhöll han sig från att gå in till henne, men det endast förstorade hans kärlek. Han sade till henne:

"Varje sekund av varje dag som går ser jag ditt ansikte framför mig, min älskade Maja. Jag går inte under solen och under himmelens vita moln och blåa sky utan att ha din bild framför mig, jag går ej ut om natten och skådar stjärnorna och njuter av vindens fläkt i mitt ansikte utan att ha ditt ansikte framför ögonen; till och med när jag arbetar och vattnar Abrahams dammiga kameler tänker jag mera på dig än på mitt arbete. Intet arbete upptar mig så som du gör. Jag ser dig ständigt i allt vad jag gör: när jag lägger mig om natten, när jag stiger upp, när jag äter, överallt och i allas ansikten ser jag blott dig. Du är en Guds ängel som jag älskar. Hur ljuvligt är det icke att ha någon

att prata med! Hur underbart sagolikt och otroligt är det inte att ha någon som man kan dela sitt liv med, som man kan inviga i alla sina tankar och idéer, som man kan anförtro allt, och som är ett med en själv. Hur gudomligt är det inte att ha ett ständigt sällskap, som man kan lita på och dela allt med! Hur himmelskt är det inte att inte vara ensam! Men endast Gud gör vår kärlek möjlig. Endast genom vår Herres nåd lever vår kärlek, och endast så länge den blomstrar inom hans ram kan den fortsätta att blomstra. Ingenting får någonsin komma mellan mig och Gud, för då slår jag bakut, och då är ingenting i hela världen längre tryggt och säkert. O Gud, hjälp mig att älska min hustru, Abrahams dotter, men endast så att jag aldrig kränker henne. Lär mig att älska utan att kränka och att endast älska när kärleken själv så vill! Må jag aldrig gå in till en kvinna när kärleken ej själv så vill. O Maja, vårt första barn skall vi kalla Rolf efter min olycklige salige farfar, om det blir en son. Om det blir en dotter skall vi kalla henne Laila efter min kloka gamla mormor. Ditt hår är mörkt men ändå inte så mörkt att det är fränstötande. Även dina ögon är mörka, men inte för mörka, och ljuset som lyser i dem är ljusare än det ljus som lyser i andras ljusare ögon. Du är mörk, men likväl gör ditt andliga ljus dig mycket ljusare och klarare och renare än andra. Aldrig ser du slarvig ut. Alltid går du väl klädd. Du är höjden av behag, du är den kvinnliga skönhets fulländning. Vad jag älskar dig när du går tyst för dig själv och arbetar ödmjukt! Då älskar jag dig allra mest. O Maja, min älskade jungfru, vad vi är lyckliga!"

Så sade Lars Konung till sin hustru, Abrahams dotter, och han menade varje ord, och varje ord var sant, och Maja visste det och hade svårt för att dölja sin glädje.

När de sex månaderna var passerade och det var dags för Abraham och Lars Konung att lämna varandra, sade Abraham till sin svärson:

"Glöm aldrig Gud, min son, och låt aldrig dina efterkommande glömma Honom. Hur litet Han än uppenbarar sig för er skall Han aldrig överge er, hur mörkt det än kan komma att se ut. Dagar skall komma i en avlägsen framtid då alla Jafets barn skall avfalla från Herren och löpa efter veka fåfänga avgudar, men även då skall Gud uppenbara sig i den form som man minst skulle vänta sig. Dagar skall komma, då Gud skall uppenbara sig i alla former utom igenkännliga sådana, och endast de värsta bedragarna skall våga nämna Gud vid namn, och de skall vålla stor förödelse. Så tag dig i akt, Konung, och bevara mina ord för efterkommande släkten, så att de är väl beredda på allt vad som skall hända, och så att åtminstone de aldrig överger de Guds vägar som är världens svåraste."

Därvid omfamnade Abraham sin älskade svärson, och hans öga var fuktigt. Och Lars Konung skildes från sin fader Abraham och skulle aldrig mer se honom eller glömma honom.

Han färdades hela den långa vägen tillbaka till sitt eget hav, och resan tog tre år i anspråk. Under de tre åren födde konungens hustru Maja två söner, Rolf och Odd. Och aldrig har en hustru prisats och lovats och älskats som Lars Konung älskade, lovade och prisade sin egen. Så sade han:

"Min älskades ögon är diamanter som skjuter blixtar in i mitt innersta. Hon lyser upp min själs djupaste innersta mörker, och hennes skönhet är sådan att inga konstgjorda medel kan förhöja den. Hon lyser som stjärnan i natten, och hennes själ är så jungfrulig, hennes jungfrudom är så okränkbar i hennes själ, att ingen barnsbörd kan förminka den. Hon är ett sagolikt förtrollande slott, men så bräckligt i sin skönhet, att blott en snörvling kan ruinera alltsammans. Den som går in till henne går aldrig ut igen, och den som sett henne en gång ser sedan aldrig mer någon annan. Gör vad du vill med mig, min sköraste käraste hustru, och hjälp mig, o Gud, att alltid vara ödmjuk inför hennes högre väsen."

Men när Lars Konung kom tillbaka ut på sitt eget hav så stannade han i Finland. Hans gamle farbror Jon levde ännu på deras faders gård på andra sidan havet, men Lars Konung ville inte ha den. Han ville leva fattig och fri utan prakt och flärd hos sina älskade vänner i Finland. Han återfann sina hustrur Saga och Inga, och han återupptog

dem i sin familj. Dock blev de för honom blott såsom bihustrur, ty Maja, Abrahams dotter, var hans enda fullkomliga kärlek. De andra bleknade inför hennes glans. Med Maja delade Lars Konung allt, och ingen lärde känna Lars Konung så nära och intimt som den oförgämligt älskvärda Maja.

Gamle Jon kom en gång resande över havet för att tala sin brorson till rätta, men hans predikningar åstadkom bara att Lars blev ännu fastare i sin föresats. Lars Konung såg aldrig sin farbroders anrika släktgård igen, och gamle Jon återvände hem med sorgmättat sinne. Han hade hela sitt liv satsat på sin brorsons resa till Abraham. Nu hade resan ägt rum, men nu ville Lars Konung inte komma hem igen.

I nästa nummer inleds kapitel 4 om Odd.

Även i nästa nummer:

Problemet med Beethoven.
Ernest Raymond.
Talisvaldis Zusmanis in memoriam.

utom mycket annat.